Ympäristöneuvoston raportti 16.10.2023

Kokous

Ympäristöneuvosto 16.10.2023

Ympäristöneuvosto järjestettiin 16.10 Luxemburgissa. Suomea edusti ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen.

Neuvoston kokouksen aluksi komission varapuheenjohtaja Maroš Šefčovič kertoi ministereille EU:n vihreän kehityksen ohjelman edistymisestä.

Ympäristöneuvostossa hyväksyttiin neuvoston päätelmät seuraavaan YK:n ilmastokokoukseen (COP28). Keskustelun jälkeen puheenjohtaja täydensi päätelmiä yksityistä rahoitusta, tavoitteita, teknologianeutraalisuutta ja fossiilisten polttoaineiden tukien poistoa koskevilla muutoksilla. Komissio ja jäsenmaista HU ilmoittivat jättävänsä lausuman ympäristöneuvoston pöytäkirjan liitteeksi.

Ympäristöneuvostossa hyväksyttiin EU:n ilmoitus koskien EU:n kansallisesti määriteltyä panosta ilmastosopimukselle. Keskustelun jälkeen hyväksyttiin lähetteeseen muotoilu, jossa todetaan, että komission arvion mukaan ”Fit for 55” lainsäädäntöpaketti johtaa siihen, että EU voisi ylittää vähintään 55 % päästöjenvähennystavoitteen. Komissio ilmoitti jättävänsä pöytäkirjaan lausuman, jonka mukaan lainsäädännön täysi täytäntöönpano johtaisi 57 % päästövähennykseen.

Ympäristöneuvostossa hyväksyttiin neuvoston yleisnäkemys raskaiden ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjä koskevasta asetuksesta. Keskustelun jälkeen täydennettyä yleisnäkemystä jäivät vastustamaan PL ja äänestyksestä pidättäytyi CZ ja SK. Lisäksi komissio, DE ja SE ilmoittivat jättävänsä lausuman ympäristöneuvoston pöytäkirjan liitteeksi.

Lainsäädäntöaloitteissa saavutettiin myös yleisnäkemys yhdyskuntajätevesidirektiivistä.

Lisäksi muissa asioissa komissio esitteli jätteistä annetun direktiivin muuttamista sekä asetusta mikromuovien ympäristöön pääsyn vähentämiseksi.

1. Agendan hyväksyminen

Neuvoston puheenjohtaja Teresa Ribera Rodríguez avasi kokouksen ja toivotti erityisesti Suomen ja Kreikan uudet ministerit tervetulleiksi kokoukseen. Puheenjohtaja esitteli kokouksen asialistan (13891/23), joka hyväksyttiin.

2. A-kohtien hyväksymien

Muita kuin lainsäädäntöasioita koskevat A-kohdat hyväksyttiin listan 13896/23 mukaisesti. Lainsäädäntöasioita koskevissa A-kohdissa hyväksyttiin neuvoston vastaus parlamentin vuoden 2024 budjettia koskeviin muutosesityksiin (asiakirja 13651/23), jonka osalta kaikki jäsenmaat äänestivät vastauksen hyväksymisen puolesta.

Ennen varsinaisen kokouksen asiakohtien käsittelyä puheenjohtaja antoi puheenvuoron komission varapuheenjohtaja Maroš Šefčovičille, jonka vastuulla on EU:n vihreän kehityksen ohjelman edistäminen. Komissaari Šefčovič kiitti hyvästä työstä ilmastonmuutoksen torjunnan eteen. Kuluneen kolmen vuoden aikana on saatu todella paljon aikaan, mutta työ on vielä kesken. Kolme keskeistä haastetta ovat olleet pandemia, Venäjän aloittama sota sekä tätä seurannut energiakriisi ja inflaatio. Nyt on entistä tärkeämpää tehdä yhteistyötä kansalaisten ja teollisuuden kanssa. Komissio on jo aloittanut sektorikohtaiset keskustelut vihreän siirtymän täytäntöönpanon edistämiseksi. Näistä ensimmäinen liittyi vetyyn ja seuraavana on tulossa vielä keskustelut tuulivoiman, aurinkoenergian, energiaintensiivisen teollisuuden, autoteollisuuden, verkkoyritysten, maanviljelijöiden ja metsänomistajien kanssa. Investointipäätösten määrää näillä sektoreilla tulee lisätä ja nopeuttaa lupaprosesseja. Toivoi ministereiden apua vihreiden keskustelujen järjestämiseksi kansalaisten kanssa, jotta vihreä siirtymä olisi sosiaalisesti hyväksyttävää. Lopuksi komissaari muistutti, että kaikki vielä kesken olevat vihreän kehityksen ohjelman lainsäädäntöhankkeet tulee saada valmiiksi ja mainitsi tärkeimpänä ennallistamisehdotuksen. Tänään keskustelussa olevat lainsäädäntöasiat ovat myös erittäin tärkeitä. Komissio on vielä antamassa vuoden 2040 ilmastotavoitteita koskevat tiedonannon ja vaikutustenarvioinnin. Varapuheenjohtaja mainitsi myös tuoreen ehdotuksen tahattomien mikromuovipäästöjen ehkäisemiksi. Komissaari muistutti, että hyväksytyn lainsäädännön täytäntöönpano on erittäin tärkeää. Komissaari muistutti lopuksi vihreän diplomatian tärkeydestä, joka on erittäin keskeisessä roolissa tulevan ilmastokokouksen kannalta.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

3. Päätelmät ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimuksen (UNFCCC) osapuolten 28. konferenssin valmistelutoimista (Dubai, Arabiemiirikunnat, 30.11.–12.12.2023) – *Hyväksyminen*

Ympäristöneuvostossa hyväksyttiin neuvoston päätelmät seuraavaan YK:n ilmastokokoukseen (COP28). Puheenjohtaja esitteli päätelmäluonnoksen ja muistutti, että on tärkeää lähettää selkeä poliittinen viesti ulkomaailmalle. On tarpeen edistyä mahdollisimman paljon suhteessa nykytilanteeseen kohti Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteen saavuttamista. Ei voida palata ennen Pariisin sopimusta vallinneeseen vastakkainasetteluun. Puheenjohtaja esitteli avoimet kysymykset koskien fossiilisia polttoaineita ja näihin liittyvien taloudellisten kannusteiden käytöstä luopumisesta. On myös tärkeää nostaa kansainvälisten tavoitteiden tasoa.

Komissaari Hoekstra kävi läpi mitä tarkoittaa käytännössä 1,5 asteen tavoitteen saavuttaminen. Fossiilisten polttoaineiden käytön tulee kääntyä jyrkkään laskuun vuoden 2025 jälkeen. Komissaari kävi läpi tavoitteen asettelun viimeisimmässä G7 kokouksessa ja muistutti tieteen mukaisesta lähestymistavasta. Fossiilisen polttoaineiden käytöstä luopuminen on voimakas poliittinen viesti ja päästövähennystekniikoiden käyttö tulisi rajata vain niihin prosesseihin, joissa on vaikea luopua polttoaineiden käytöstä. Sähköntuotannon osalta tämä ei ole vaikeaa. Lopuksi komissaari muistutti, että kompromissiteksti on täysin EU-lainsäädännön mukainen.

Keskustelussa kaikki jäsenmaat käyttivät puheenvuoron ja päätelmien sisältö sai jäsenmaiden laajan tuen. Päätelmiä pidettiin laajasti kunnianhimoisina. Keskeisten avointen kohtien osalta PL, SK, HU, IT, CY ja CZ katsoivat, että fossiilisten polttoaineiden käytöstä luopumisen tulisi koskea vain prosesseja,

joista päästöjä ei vähennetä (*”unabated”* tulisi säilyttää). FR, SI, FI, DE, AT, BG, NL, DK, PT, GR ja LU taas katsoivat, että fossiilisista polttoaineista tulisi luopua riippumatta päästöjen vähennystekniikoiden käytöstä (*”unabated”* tulisi poistaa). LT oli tältä osin joustava. FR piti tärkeänä, että uutta hiilivoimaa ei enää rakenneta. BG ei nähnyt juurikaan potentiaalia päästöjenvähennystekniikoiden osalta. FI, AT ja DK katsoivat, että päästöjenvähennystekniikat tulisi rajata vain niille sektoreille, joilla päästöjenvähennys on erittäin vaikeaa, tai rajata vaihtoehtoisesti negatiivisten päästöjen saavuttamiseen. PL, RO, HU, SI, MT ja HR pitivät vuoden 2025 aikataulua fossiilisten polttoaineiden tuista luopumisesta liian aikaisena, kun taas AT ja LU tukivat mahdollisimman kunnianhimoista aikataulua. HU, MT, LT, CZ katsoivat, että tukia koskevan tavoitteen tulisi koskea vain ympäristölle haitallisia tehottomia tukia, mutta DE ja NL halusivat nämä lisäykset pois. IE toivoi tukien lisäystä koskien myös yksityisen sektorin rahoitusta (+SK, EE, PT). LT muistutti Ukrainan sodan vaikutuksista energiasektorilla(+EE). PL piti tärkeänä, että päätelmien johdosta ei tule tarvetta muuttaa EU-lainsäädäntöä. PL, FR, RO, SK, HU, FI, SE, HR ja CZ katsoivat, että uusiutuvan energian sijaan tulisi viitata teknologianeutraalisti ilmastoneutraaliin energiaan. Tätä muutosta vastusti ainoistaan AT ja LU. FI muistutti, että teknologianeutraalisuus on tärkeä viesti erityisesti kansainvälisissä yhteyksissä. FR ja CZ muistuttivat, että myös ydinenergiaa tarvitaan. HU, FI, DE, AT, MT, SE, NL, DK, GR, CZ ja LU tukivat korotettua kansainvälistä kunniahimoa koskevaa tekstiä. DE muistutti, että on tärkeää tehdä yhteistyötä kaikkien osapuolien kanssa ja onnistunut osapuolikokous on aina vaatinut EU:n aktiivista roolia. BE totesi, että ilmastotyön kurssi tulee kääntää oikeaan suuntaan COP28:ssa. DK katsoi, että EU:lla tulee olla selkeä kanta 1,5 asteen tavoitteen säilyttämiseen. DK muistutti solidaarisuuden tarpeesta suhteessa globaalin etelän toiveisiin ja rahoituksen tarpeesta erittäin haavoittuvassa asemassa oleville maille.

Keskustelun päätteeksi puheenjohtaja totesi, että teksti sai laajan tuen. Keskustelun ja muutaman välivaiheen jälkeen puheenjohtaja täydensi päätelmiä IE:n yksityistä rahoitusta koskevalla lisäyksellä, EU:n omia tavoitteita koskevaa tekstiä niin, että komissio arvioi EU:n ylittävän selvästi 55 % tavoitteen, tavoitteiden osalta poistettiin viittaus uusiutuvaan energiaan, muistutettiin kunkin maan mahdollisuudesta valita omat energialähteensä sekä poistettiin viittaus päästöjenvähennystekniikkaan. Lisäksi fossiilisten polttoaineiden tukien osalta tavoitellaan näistä luopumista mahdollisimman pikaisesti siltä osin, kun nämä tuet eivät tue oikeudenmukaista siirtymää tai ehkäise energiaköyhyyttä. Näiden muutosten jälkeen päätelmät olivat jäsenmaiden hyväksyttävissä. Komissio ja jäsenmaista HU ilmoittivat jättävänsä lausuman ympäristöneuvoston pöytäkirjan liitteeksi.

4. <u>EU:n Yhdistyneiden kansakuntien puitesopimukseen (UNFCCC) esittämää päivitettyä kansallisesti määriteltyä panosta koskeva ilmoitus</u> – *Hyväksyminen*

Ympäristöneuvostossa hyväksyttiin EU:n ilmoitus koskien EU:n kansallisesti määriteltyä panosta ilmastosopimukselle. Keskustelun aluksi puheenjohtaja muistutti, että tämä on puhtaasti asiapohjainen keskustelu. Nyt hyväksytyn lainsäädännön perustella EU tulee ylittämään 55 % tavoitteen ja tavoite olisi tosiasiassa 57 %. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi ei tarvita lainsäädäntömuutoksia, mutta tästä olisi erittäin tärkeä kertoa maailmalle. Puheenjohtaja muistutti, että viime vuonna Egyptin ilmastokokouksessa kyseenalaistettiin EU:n kyky laittaa päätöksiä täytäntöön. Asiasta ei käyty varsinaista pöytäkierrosta, vaan puheenjohtaja kysyi, onko paikalla ministereitä, jotka eivät voi hyväksyä tekstiä nykymuodossa.

Keskustelussa PL, HU ja IT käyttivät puheenvuoron. PL totesi, että näyttää siltä, että tavoite vähän ylitetään, mutta mitään numeroa ei voi mainita tässä yhteydessä. HU ja IT olivat asiasta samaa mieltä. HU katsoi, että tulisi pitäytyä vähintään 55 % tavoitteessa, josta on sovittu aikaisemmin. HU muistutti myös, että ilmoituksen pitäisi olla teknisluonteinen, joten siinä ei tulisi käsitellä poliittisesti herkkiä aiheita. Komissaari Hoekstra totesi olevansa valmis tekemään yhteystyötä kaikkien kanssa ja muistutti edessä olevasta vaikeasta osapuolikokouksesta.

Keskustelun jälkeen hyväksyttiin muotoilu, jossa todetaan, että komission arvion mukaan ”Fit for 55” lainsäädäntöpaketti johtaa täysimääräisesti täytäntöönpantuna siihen, että EU voisi ylittää vähintään

55 % päästöjenvähennystavoitteen vuosien 1990-2030 välillä. Komissaari Hoekstra totesi, että komissio jättää kokouksen pöytäkirjaan lausuman, jonka mukaan lainsäädännön täysi täytäntöönpano johtaisi 57 % päästövähennykseen.

Lainsäädäntöasiat

5. **Asetus raskaiden ajoneuvojen hiilidioksidipäästönormeja koskevan asetuksen (EU) 2019/1242 muuttamisesta** – *Yleisnäkemys*

Ympäristöneuvostossa hyväksyttiin neuvoston yleisnäkemys raskaiden ajoneuvojen hiilidioksidipäästöjä koskevasta asetuksesta. Keskustelun jälkeen täydennettyä yleisnäkemystä jäivät vastustamaan PL ja äänestyksestä pidättäytyi CZ ja SK. Lisäksi komissio, DE ja SE ilmoittivat jättävänsä lausuman ympäristöneuvoston pöytäkirjan liitteeksi.

Keskustelun aluksi puheenjohtaja muistutti, että kyseessä on tärkeä lainsäädäntöehdotus, jolla pienennetään kasvihuonekaasupäästöjä ja parannetaan ilmanlaatua. Ehdotus auttaa myös jäsenmaita saavuttamaan ei-päästökauppasektorin päästöjenvähennystavoitteet. Ehdotuksesta on keskusteltu helmikuusta alkaen ja puheenjohtaja kiitti asian ripeästä edistämisestä. Puheenjohtaja muistutti, että on vaikea löytää kaikille sopivaa kompromissia. Yleisnäkemyksen hyväksymisen jälkeen voidaan aloittaa keskustelut parlamentin kanssa ja tätä mahdollisuutta ei tulisi hukata.

Komissaari Hoekstra piti tärkeänä neuvoston yleisnäkemyksen hyväksymistä ja muistutti, että 1/3 EU:n päästöistä on peräisin liikenteestä. Liikennesektorin päästöt ovat kasvaneet vuoden 1990 jälkeen. Uusilla vaatimuksilla vähennetään päästöjä kustannustehokkaasti EU:n tavoitteiden puitteissa. Hän muistutti myös ehdotuksen taloudellisista hyödyistä ja siitä, että teollisuudella tulee olla ennakoitavissa oleva toimintaympäristö. Samalla tulee varmistaa, että investoidaan latausinfrastruktuuriin. Komissaari muistutti myös ilmanlaadun parantamisen tärkeydestä. Kaupunkibussien 100 % päästöttömyystavoite on kunnianhimoinen ja samalla realistinen. Komissaari piti myös teknologianeutraalia lähestymistapaa tärkeänä tavoitteena ja nyt ehdotettu uudelleentarkasteluteksti tukee tätä.

Keskustelussa kaikki jäsenmaat käyttivät puheenvuoron. Yleisnäkemyksen hyväksyminen ja sen kunnianhimon taso saivat laajan tuen. Jäsenmaiden yksittäisissä kommenteissa FR totesi, että kaupunkibussien 100 % tavoitetta tulee siirtää vuoteen 2035, jotta FR voisi tukea yleisnäkemystä. Tätä muutosta tukivat CZ, LV, SK, HU, RO, EE ja GR. DK, SI ja LT taas pitivät vuoden 2030 tavoitetta realistisena, kun taas CZ piti sitä liian tiukkana, koska tarvittavaa infrastruktuuria ei ole vielä olemassa. CY toivoi kaupunkibusseille 80 % tavoitetta vuodeksi 2030 ja 100 % vuodelle 2035. DK ja BE olisivat halunneet 100 % tavoitteen vuodeksi 2040, FI ja PT pitivät hyvänä yleisnäkemyksen mukaista 90 % tavoitetta. NL tuki yleisesti tavoitteiden nostoa. DE, SK ja FI korostivat teknologianeutraalia lähestymistapaa. DE toivoi teknologianeutraalista lähestymistavasta kirjausta myös uudelleenarviointiin. PL toivoi yleisesti realistisempia tavoitteita ja pidempää aikataulua täytäntöönpanolle. PL on tärkeää, että liikenne EU:n ulkopuolisten maiden kanssa otetaan mukaan vähintään uudelleentarkastelussa, koska kaikkien maiden infrastruktuuri ei ole vielä kehittymässä samaan tahtiin kuin EU:ssa (+DK, LV, SK, HU, BG ja GR). Aikaisempaa uudelleentarkastelua tukivat mm. LV, CZ ja SK. PL halusi lisäksi puoliperävaunujen tavoitteen muutettavaksi 5 %:iin. DK toivoi yleisesti ottaen korkeampaa kunnianhimoa ja ehdotti nollapäästöisen ajoneuvon rajaksi 1 g CO_2/tkm. IE piti tärkeänä, että eurooppalaisten bussien markkinaosuus säilyy. SE ja FI kiittivät muutoksista koskien erittäin raskaissa yhdistelmissä käytettävien ajoneuvojen huomiointia. Kompromissitekstissä niille on luotu oma määritelmänsä ja täsmennetty komissiolle delegoitua valtuutta muokata niiden päästölaskentaa, mikä olisi tärkeää näiden ajoneuvojen energiatehokkuuden huomioimiseksi ja saatavuuden turvaamiseksi. AT ei taas pitänyt tätä ratkaisua hyvänä. IT halusi ehdotukseen mukaan hiilikorjauskertoimen (CCF), jonka avulla voitaisiin ottaa huomioon sosiaaliset vaikutukset ja infrastruktuurin puuttuminen. Kerroin voisi olla voimassa vain vuoteen 20236 asti.

CCF:n mukaan ottamista tukivat PL, CZ, SK, HU, CY ja GR. CCF:n käyttöönottoa taas vastustivat DE, DK, IE, BE, SE, AT ja LU. IE muistutti, että päästövähennyksiä ei saa laskea kahteen kertaan.

Keskustelun päätteeksi komissaari totesi, että tekstille on laaja tuki. Puheenjohtaja veti yhteen ja totesi, että monille maille mm. kaupunkibussikysymys on tärkeä. Keskustelun ja useiden välivaiheiden jälkeen puheenjohtaja teki uuden kompromissiehdotuksen, jossa kaupunkibusseille asetettiin 85 % tavoite vuodelle 2030 ja 100 % tavoite vuodelle 2035 sekä uudelleentarkasteluun lisättiin uudet alakohdat koskien EU:n ulkopuolelle suuntautuvaa liikennettä ja hiilikorjauskerrointa. EU-tason päästövähennystavoitteet hyväksyttiin komission ehdotuksen mukaisina: vuodesta 2030 alkaen -45%, 2035 alkaen -65% ja 2040 alkaen -90%. Jäsenmaista PL ilmoitti vastustavansa yleisnäkemyksen hyväksymistä, ja CZ ja SK pidättäytyivät äänestämästä. Komissio ja jäsenmaista DE ja SE ilmoittivat jättävänsä lausuman ympäristöneuvoston pöytäkirjan liitteeksi.

6. **Direktiivi yhdyskuntajätevesien käsittelystä** – *Yleisnäkemys*

Ympäristöneuvostossa saavutettiin yleisnäkemys yhdyskuntajätevesidirektiivin uudistamisehdotuksesta.

Puheenjohtajan mukaan ehdotus on tekninen ja monimutkainen, ja neuvottelujen aikana on kyetty tuomaan erisuuntaisia näkemyksiä lähemmäs toisiaan ja muodostamaan tasapainoinen kompromissiehdotus. Vesivarat ovat herkkä ja niukka luonnonvara. Nykyinen direktiivi on yli 30 vuotta vanha. Sääntelyn soveltamisalaa on ehdotettu laajennettavaksi nykyistä pienempiin taajamiin, ja puheenjohtajan mukaan on tärkeää, että myös tämä sektori huomioi energiankäytön. Aiheuttaja maksaa –periaatteen mukaisesti ehdotuksessa esitetään laajennettua tuottajavastuujärjestelmää mikroepäpuhtauksien poistamisen kustannusten kattamiseksi.

Komission mukaan on hyvä, että ehdotuksesta on saatu kompromissiesitys. Yhdyskuntajätevesidirektiivillä on vaikutusta vesistöjen kuntoon ja vesiympäristöistä huolehtimiseen. Komission mukaan kompromissiehdotuksessa on kolme tärkeää huomiota. Neuvottelujen edetessä erityisesti uudemmat EU-jäsenmaat esittivät toimeenpanolle lisää aikaa. Komission mukaan toimeenpano ei saa kuitenkaan viivästyä, vaan lisäaika on perusteltua vain niille maille, jotka tätä todella tarvitsevat. Toiseksi komission mukaan on tärkeää, että myös jätevesisektori osallistuu energianeutraaliuden toteuttamiseen säästämällä energiaa ja tuottamalla uusiutuvaa energiaa itse, ei ostamalla sitä muualta. Kolmanneksi, komissio näkee kestävän rahoituksen olevan edellytys mikroepäpuhtauksien poistamiselle tuottajavastuujärjestelmällä. Sääntelyn tulee olla selkeää, ja selvitykset puhuvat sen puolesta, että lääke- ja kosmetiikkateollisuudesta aiheutuvat suurimmat mikroepäpuhtaudet jätevesiin, ja että kustannusvaikutus lääkkeisiin on n. 1 euro per henkilö vuodessa. Tuottajavastuujärjestelmä antaa tuottajille mahdollisuuden itsesääntelyyn ja tätä kautta vesistöjen suojeluun. EU:n jätevesisääntely kaipaa modernisointia ja on tärkeää yhdenmukaistaa myös sitä EU:n nollapäästötavoitteiden kanssa.

Jäsenmaat pääasiassa tukivat puheenjohtajan kompromissiehdotusta yleisnäkemykseksi ja sitä pidetiin tasapainoisena. Yleisnäkemystä ei voinut tukea HU, ja ehdotuksesta äänestämisestä pidättäytyivät BG ja EE.

Ympäristön ja ihmisten terveyden suojelemista pidetiin merkittävimpänä perusteena ehdotuksen uudistamisen taustalla (EL, FR, LT). On huomioitava, että ympäristöhyötyjen on oltava suuremmat kuin kustannukset (EL). Yleisnäkemyksen katsottiin edistävän vesiensuojelua (DE, SE). DK ja SE toivat esiin, että rannoilla olevien meriekosysteemien tila on huono ja saastumista vähentämällä vesistöjen tilaa voitaisiin parantaa (FI), missä kunnianhimoinen yhdyskuntajätevesidirektiivi olisi avainasemassa, eikä ehdotuksen tasoa saa vesittää enää enempää. Itämerellä on saatu kuitenkin yhteistyön ansiosta jo edistystä jätevesien puhdistamisen ansiosta (FI).

Ehdotuksen kunnianhimon tasoa korostettiin, ja eräät maat olivat pettyneitä, että ehdotuksen kunnianhimo on laskenut merkittävästi (NL, DK, DE, LU, AT). Uudemmille jäsenmaille annetut lisäjoustot toimeenpanon määräaikoihin katsottiin olevan ainoa mahdollinen lisäjousto (NL). Kunnianhimoa pidettiin tärkeänä, vaikka se johtaa merkittäviin investointitarpeisiin (IE). Hallinnollinen taakka ja taloudelliset tarpeet tulisi ottaa huomioon (CY).

Toisaalta eräät jäsenmaat katsoivat ehdotuksen olevan jo hyvin kunnianhimoinen ja johtavan merkittäviin investointitarpeisiin (IT) jäsenmaille, jotka ovat tulleet EU-jäseneksi myöhemmässä vaiheessa (CZ, BG, RO, HR). Toimeenpanoon liittyy merkittäviä huolia (LV). Ehdotuksen soveltamisala laajentuu 1250 asukasvastineluvun taajamiin, mikä johtaa hyvin merkittäviin lisäkustannuksiin viemäröinnin ja puhdistamojen toteuttamisessa, vesimaksuissa, ja myös uudet puhdistusvaatimukset edellyttävät investointeja ja lisäenergiaa (RO, HR). Olisi tarpeellista olla riittävän pitkä aika toimeenpanolle (RO, SI). Kuitenkaan alle nykyisen säädöksen vaatimusten ei tulisi mennä (SI). Soveltamisalan laajentamista pienin taajamiin (SK, LT), alle 2000 asukasvastineluvuntaajamien mukaan ottamista pidettiin kyseenalaisena (SI, HR), koska se aiheuttaa merkittäviä investointeja (LT, CY). Riskiperusteisuutta korostettiin (SK, HR).

Ehdotuksen toimeenpano on hyvin haastavaa ja tulisi huomioida jäsenmaiden erilaiset lähtötilanteet. Vaikka ehdotus on parantunut neuvottelujen aikana, ovat uudet puhdistusvaatimukset ja toimeenpanon määräajat liian kunnianhimoisia, kuten myös tuottajavastuujärjestelmän toimeenpano. Edellä mainituista syistä BG pidättäytyi tukemasta ehdotusta (BG). Myös Unkarille ehdotus on ollut hyvin vaikea alusta asti, sillä Unkarissa on paljon pieniä taajamia, joiden jätevesien käsittely on toteutettava ja koko ehdotus aiheuttaa merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Jo voimassa olevan säädöksen toimeenpanossa on ongelmia. Unkari ei voi tukea ehdotusta.

Säädökseen uutena asiana lisättävää mikroepäpuhtauksien poistamista pidettiin ympäristön ja terveyden suojaamisen kannalta tarpeellisena (FR). Tuottajavastuujärjestelmä näiden haitta-aineiden poistamiseksi katsottiin samasta syystä perustelluksi (FR, NL, BE). Tuottajavastuujärjestelmän toteuttamiseksi komission tuottamat ohjeistukset tulevat olemaan tarpeellisia (NL, BE, PT), ja järjestelmä tulisi toimeenpanna yhdenmukaisesti eri puolilla EU:ta (SE). Tulisi huomioida riskiperusteisuus (PT). Tulisi olla lisää tietoa järjestelmän toteuttamiskelpoisuudesta (LV).

Tuottajavastuujärjestelmän soveltumista vain lääketeollisuudelle ja kosmetiikkateollisuudelle pidettiin ongelmallisena (DE). Kriittiset lääkkeet ja niiden saatavuus tulisi turvata eikä se saisi johtaa lisäkustannuksiin potilaille. Ympäristötavoitteet eivät saisi vaikuttaa aiheuttamalla yhteiskunnallisia vaikutuksia ja kustannuksia (MT). Viron mukaan tuottajavastuujärjestelmän toteuttaminen ja lääketeollisuuden vastuu siinä on vaikea kysymys, myös potilaiden kannalta, mistä syystä Viro pidättäytyy äänestämästä.

Tuottajavastuujärjestelmän kannalta aiheuttaja maksaa –periaate on tärkeä (SI, IE, BE, LU), mutta olisi oltava vielä joustavampi järjestelmä (SI, MT) tai sen ei tulisi olla pakollinen jäsenmaille (LT), minkä lisäksi tulisi huomioida jäsenmaiden erilaiset olosuhteet (MT). Tuottajavastuujärjestelmästä katsottiin aiheutuvan hallinnollista taakkaa, toivottiin EU-laajuisia ja käytännönläheisiä ratkaisuja (SK). Yhden tonnin raja tuottajavastuujärjestelmässä ei pidetä riittävän tiukkana (BE).

Ehdotuksen energianeutraaliuteen liittyvät säännökset ovat myös osa kokonaisuutta (FR, PT, IT). Energianeutraaliutta koskevan säännöksen olisi tullut olla entistä kunnianhimoisempi (DK). Energianeutraaliutta koskeva säännös on tärkeä (DE, FI) mm. ilmastonsuojelun kannalta, ja säännöksen energia-auditointeja pidetään hyvänä (DE). Ulkopuolelta ostettavan energian prosentuaalista osuutta tulisi kasvattaa (CY), ehdotettiin 40 %:a (CZ), tai myös energiantuotannon ulkoistamismahdollisuutta pidettiin tärkeänä (FI). Puhdistamojen voi olla vaikea saavuttaa energianeutraalius (LT). Tulisi olla joustavuutta missä tarvittava energia tuotetaan (HR). Energianeutraaliussäännöstä pidettiin vaikeana, ja energian ostamista ulkopuolelta ei kannatettu, ostetun ja tuotetun energiamäärän tulisi perustua auditointeihin (LV).

Rahoituslähteinä tuotiin esiin mm. EU:n koheesiorahastot (CZ). EU:n monivuotinen rahoituskehys tulee huomioida rahoituksessa (LV).

Korostettiin puhdistetun jäteveden käyttömahdollisuutta kasteluvetenä (CY).

Ehdotuksen yhdyskuntajätevesien seurantaa koskevia vaatimuksia, esimerkiksi mikrobilääkeresistenssiä koskevaa seurantavelvoitetta tuettiin, mutta toivottiin kansallista joustavuutta (DE). Tämän säännöksen toimeenpanosta ja yhdenmukaisuudesta terveyssektorin sääntelyyn toivottiin selkeytystä (PL).

Vesistöjen heikentymättömyysvelvoitetta koskevaa poikkeamissäännöstä yhdyskuntajätevedenpuhdistamoille tuettiin (SE, FI). Myös mahdollisuutta huomioida typen luonnollinen pidättyminen niissä maissa joissa sitä jo nyt sovelletaan, sai kannatusta (FI, SE), vaikka säännöksen 15 vuoden määräaikaa ei kannatettu (SE).

Ehdotuksesta jätti lausuman Saksa, Viro ja Malta, Kypros ja Latvia. Puheenjohtaja katsoi määräenemmistön syntyneen ehdotuksen tueksi, ja on mahdollista jatkaa keskusteluja Euroopan parlamentin kanssa.

7. Muut asiat

a) Meneillään olevat lainsäädäntöehdotukset

i) Jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta – *Komission tiedotusasia*

Puheenjohtaja esitteli jätepuitedirektiivin muutosehdotuksen, jossa keskeistä on, että uudelleenkäytettävissä olevat ja jätteeksi päätyvät tekstiilit tulisi erotella toisistaan. Myös ruokajätteelle on lisätty 30 % vähennystavoite vuoteen 2030 mennessä verrattuna v. 2020 tasoon.

Komissio korosti puheenvuorossaan, että tavoitteena on parantaa kiertotalouden toteutumista näillä paljon resursseja vaativilla sektoreilla. Tehokkaamman ja kestävämmän tekstiilijätteen käsittelyn lisäksi olennaista on harmonisoitu laajennettu tuottajavastuu (EPR) sekä saastuttaja maksaa -periaate koko tuotteen elinkaaren ajalta. Komissio mainitsi, että FR ja NL on jo käytössä vastaava EPR-järjestelmä ja muidenkin maiden harkitsevan sen käyttöönottoa. Pakollinen velvoite tekstiilijätteen keräämiselle astuu voimaan 1.1.2025. Ehdotus auttaa myös ehkäisemään tekstiilijätteen laitonta kuljetusta kolmansiin maihin. Lisäksi komissio mainitsi, että uusia tehokkaita keinoja ruokajätteen torjumiseksi tarvitaan, koska ruokajätteen määrä ei ole kääntynyt laskuun toivotulla tavalla 2020-luvun alkupuolella.

NL, FR ja HU toivottivat ehdotuksen tervetulleeksi ja pitivät tärkeänä, että tekstiili- ja ruokasektoreille asetetaan sitovat tavoitteet kiertotalouden edistämiseksi. NL mukaan linkittyminen tiukemmin tuotesääntelyn sekä jätteen kuljetuksiin tarvitaan rajoituksia ja yhdenmukaista lähestymistapaa. FR ja HU korostivat, että EU:n laajuinen tuottajavastuujärjestelmä olisi ehdottoman hyvä, mutta HU ei kuitenkaan kannata sen soveltamista kansallisiin jo olemassa oleviin toimiviin järjestelmiin. FR tuki komission ehdotusta tekstiilijätteen siirtoa kolmansiin maihin ehkäisevistä toimista, sekä korosti uusien innovatiivisten rahoitusmenetelmien löytämisen tärkeyttä, jotta ehdotuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

ii) Asetus mikromuovien ympäristöön pääsyn vähentämiseksi – *Komission tiedotusasia*

Komissio esitteli kokonaisvaltaisen strategian muovipellettien hävikin ja mikromuovin synnyn ehkäisemiseksi. Vuosittain Euroopassa luontoon päätyy arviolta 52–184 tonnia muovipellettejä ja uusi asetus vähentäisi määrää reilut 70 %. Muovipelletit ovat Euroopassa kolmanneksi merkittävin mikromuovin lähde. Asetuksessa keskeistä on koko tuotantoketjun kattava lähestymistapa ja riippumattoman kolmannen osapuolen valvoma sertifiointijärjestelmä, joka edesauttaa toimijoita myös havaitsemaan mahdolliset vuotokohdat ja aukot kerätyssä tiedossa. Mikromuovien torjunnassa keskeistä on myös

REACH-asetus, jonka nojalla voidaan kieltää asteittain mikromuovien lisääminen esimerkiksi kosmetiikkatuotteisiin. Yhdessä nämä ovat askel kohti saasteettomuutta koskevan toimintasuunnitelman toteutumista. Mikromuovien kannalta tärkeitä ehdotuksia ovat myös pakkaus- ja pakkausjäteasetus, jätteensiirtoasetus sekä ekosuunnitteluasetus.

NL toivottaa ehdotuksen tervetulleeksi, asetus on askel oikeaan suuntaan, mutta ei yksinään riitä 30 %:n vähennystavoitteen saavuttamiseen vuoteen 2030 mennessä. NL vaatii komissiota laatimaan tämän toimikauden aikana suunnitelman, joka kattaa kaikki merkittävät mikromuovin lähteet, kuten autojen renkaat, maatalouden muovit, tekstiilit, maalit sekä muoviroskan.

b) <u>Komission suositus käytettyjen ja jätettä olevien matkapuhelinten, tablettien ja kannettavien tietokoneiden palautusasteen parantamiseksi</u> – *Komission tiedotusasia*

Komissio tiedotti 6.10.2023 hyväksytystä suunnitelmasta matkapuhelinten, tablettien ja kannettavien tietokoneiden palautusasteen parantamiseksi, sillä niiden keräysaste on matala, esimerkiksi puhelimilla vain alle 5 %. Muutoksen uskotaan edesauttavan kiertotalouden toimivuutta ja EU:n omavaraisuutta tärkeiden raaka-aineiden osalta, mikäli miljoonat kodeissa säilötyt käytöstä poistuneet laitteet saataisiin takaisin kiertoon. Kierrätyksen ja korjausmahdollisuuksien parantamisen uskotaan luovan myös uusia työpaikkoja. Komissio kannusti yrityksiä kehittämään erilaisia kannustimia kierrätyksen parantamiseksi, esimerkiksi tarjoamalla alennuskuponkeja, panttijärjestelmiä tai ilmaisia postitoimituksia, sekä alan eri toimijoita tiiviiseen yhteistyöhön.

c) <u>Our Baltic -konferenssi (Palanga, Liettua, 29. syyskuuta 2023)</u> – *Komission tiedotusasia*

Puheenjohtaja kertoi konferenssin olevan jatkoa vuoden 2020 tapaamisesta ja siihen osallistuvan 8 jäsenvaltion ministereitä Itämeren alueelta. Taustalla on merten ympäristöarvojen heikentyminen ja hiljattain muuttunut ajattelutapa sekä ymmärrys siitä, että ympäristön tasapaino on tärkeää myös talouden ja ihmisten terveyden kannalta.

Komissio käsitteli puheenvuorossaan Our Baltic –julistuksen täytäntöönpanoa, Green Dealiin liittyvien aloitteiden keskeistä asemaa erityisesti HELCOM:n osalta, sekä kansallisen lainsäädännön merkitystä EU:n laajuisten säädösten ohella. Komissio korosti yhteistyön merkitystä eri alojen välillä, erityisesti maa- ja kalatalouden sekä ympäristöasioiden osalta, sekä painotti, että on tärkeää pitää veden laatuun, jätevesiin ja päästöihin liittyvät tavoitteet kunnianhimoisina haastavasta geopoliittisesta tilanteesta huolimatta.

LT kiitti asian esille nostamisesta korostaen Itämeren erityispiirteitä ja huonoa tilaa, sekä mainitsi konferenssissa asetettujen tavoitteiden olevan poikkitieteellisiä.

d) <u>Barcelonan yleissopimuksen sopimuspuolten 23. kokous (COP 23) (Portorož, Slovenia, 4.–8. joulukuuta 2023)</u> – *Slovenian valtuuskunnan tiedotusasia*

Puheenjohtaja esitteli Barcelonan sopimuksen taustan, kokous järjestetään joka toinen vuosi ja siinä on 21 sopimusosapuolta Välimeren alueen maista. Puheenjohtajan mukaan kansainvälinen yhteistyö on tarpeellista meriin ja rannikkoekosysteemeihin liittyvissä kysymyksissä. Myös SI tuki yhteistyön merkitystä sekä korosti, että olisi tärkeää siirtyä sanoista tekoihin ja ottaa päätöksenteossa huomioon myös nuoret.

e) <u>Miten tulvadirektiivi toimi ehkäisevänä välineenä Kreikan viimeaikaisten tulvien aikana?</u> – *Kreikan valtuuskunnan tiedotusasia*

EL kertoi viimeaikaisista rankkasateiden ja myrskyjen aiheuttamista tulvista, jotka johtivat ihmishenkien menetykseen ja infrastruktuurin tuhoutumiseen. Tulvadirektiivi on ollut keskeisessä asemassa tulvatuhojen torjunnassa, mutta se on ennemmin operatiivinen kuin strateginen työkalu. Mallintamisesta huolimatta ennakointi ei ole onnistunut toivotulla tavalla, sillä ennustukset ovat näyttäneet useita metrejä todellista vedenkorkeutta alhaisempia lukemia. Mallinnukset perustuvat pitkäaikaiseen ilmastodataan, joka ei siten huomioi ilmastonmuutoksen seurauksena jatkuvasti muuttuvia olosuhteita, minkä vuoksi seurausten ennakoiminen on haasteellista.

DE, CY, FR ja komissio osoittivat tukensa ja suruvalittelunsa Kreikalle. Puheenvuoroissa korostui nopeiden ratkaisujen tarve ilmastonmuutoksen seurausten minimoimiseksi ja niihin sopeutumiseksi. Lisäksi CY ja komissio nostivat esille tulvadirektiivin kriittisen tarkastelun tärkeyden, jotta sen toimivuus ja mahdollisimman suuri hyöty voitaisiin saavuttaa. Lisäksi komissio kertoi voivansa tukea EL jälleenrakennuksessa, myös rahallinen tuki on mahdollista.

f) <u>Our Ocean –konferenssi (Ateena, Kreikka, 16 – 17 maaliskuuta 2024)</u> – *Kreikan valtuuskunnan tiedotusasia*

Puheenjohtaja muistutti valtamerten kohtaamista globaaleista haasteista, konferenssi on järjestetty aiemminkin ja se on tärkeä kohtaamispaikka eri toimijoille ja sidosryhmille. Puheenjohtaja toivoo, että EU voisi toimia suunnannäyttäjänä ja saada aikaan sitovia tavoitteita.

Puheenvuorossaan EL kertoi konferenssin keskittyvän kuuteen eri osa-alueeseen: mertensuojeluun, kestävään talouteen, ilmastonmuutokseen, meriturvallisuuteen, kestävään kalastukseen ja merten saastumiseen. Lisäksi käsitellään kestävää turismia rannikko- ja saaristoalueilla, vihreämpiä merenkulkuratkaisuja, muovisaasteen vähentämistä sekä yleisesti Välimeren merkittävää asemaa.

g) <u>Päivitettyjen kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien luonnosten toimittaminen – tilannekatsaus</u> – *Komission tiedotusasia*

Komissio tiedotti 16 jäsenvaltion toimittaneen kansalliset ilmastosuunnitelmansa (NECP) määräaikaan kesäkuun loppuun mennessä ja olevansa tietoinen osan aikeista toimittaa ne lähiviikkoina. NECP:t antavat komissiolle tärkeää osviittaa siitä, miten jäsenmaat toteuttavat yhteisiä tavoitteita ja tullaanko EU:n laajuisesti asetettu kunnianhimotaso saavuttamaan. NECP:t auttavat parantamaan kilpailukykyä, sillä ne ovat tärkeä työkalu investointeja suunniteltaessa. Komissio toivoo avointa keskustelua jäsenvaltioiden kanssa ja kehottaa loppuja maita toimittamaan suunnitelmat pikimmiten, jotta kokonaisvaltainen arviointi voidaan aloittaa.

h) <u>Päästökauppajärjestelmän täytäntöönpano (direktiivi 2023/959): merirahtiliikennettä koskevat huolenaiheet)</u> – *Italian, Kreikan ja Portugalin valtuuskuntien tiedotusasia*

IT esitteli huolensa liittyen ETS-direktiiviin merirahdin näkökulmasta ja sen toimeenpanoon liittyviin ongelmiin. Direktiivin toimeenpano sen nykyisessä muodossaan asettaisi EU:n ja sen ulkopuoliset satamat eriarvoiseen asemaan. On riskinä, että negatiivisten ympäristövaikutusten lisäksi EU:n teollisuudelle voi aiheutua huomattavia negatiivisia vaikutuksia merenkulkuun liittyen, joka näkyy mm. tavaroiden liikkumisen vaikeutumisena ja mahdollisesti lisääntyvinä päästöinä. IT vaatii, että komission tulisi tarkastella toteutuksen mittakaavaa erityisesti merenkulkuun ja kompensaatiomenetelmiin liittyen, ja huomioida sekä sosiaaliset että ympäristölliset seuraukset.

Useat maat (PT, EL CY, MT ja BE) jakoivat huolen EU:n ulkopuolisiin satamiin liittyen ja korostivat hiilivuotojen sekä eriarvoisen kilpailuasetelman riskiä. PT ja EL vaativat komissiota uudelleenarvioimaan toimeenpanon vaikutuksia sekä laatimaan toimintasuunnitelman, joka voitaisiin ottaa välittömästi käyttöön, mikäli riskien havaittaisiin toteutuvan käytännössä.

Komission mukaan maiden huolenaiheet EU:n kilpailukyvyn heikentymisestä ja hiilivuotojen mahdollisuudesta on huomioitava ja tarkasteltava huolellisesti, korostaen kuitenkin, että rahtilaivojen ei ole mahdollista tehdä teennäsiä pysähdyksiä EU:n ulkopuolelle kiertääkseen velvoitteet. Keskustelua on tärkeä jatkaa myös sidosryhmät huomioiden.

i) <u>Tarkistetun EU:n päästökauppajärjestelmän ja energian hintojen vaikutus EU:n ilmastopolitiikkaan</u> – *Puolan valtuuskunnan tiedotusasia*

Puola esitti huolensa ETS:ään liittyen ja korosti, että kasvihuonekaasujen vähentäminen tulisi tehdä kustannustehokkaalla ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla. On tärkeää, että energian hinta pystytään pitämään kohtuullisena sähkön kysynnän kasvaessa vähäpäästöisiin menetelmiin siirryttäessä. ETS:n tehokkuutta ja sen suhdetta korkeisiin päästöoikeuksien hintoihin tulisi tarkastella uudelleen.

Komissio painotti puheenvuorossaan, ettei ETS:llä ole suoraan negatiivisia vaikutuksia energian hintoihin, vaan menneen talven energiakriisin syynä voidaan pitää suoraan Venäjän hyökkäyssotaa ja sen sekundaarivaikutuksia. Komissio mainitsi, että hiilen markkinahinta on pysynyt melko vakaana viimeisten kahden vuoden ajan ja muistutti, että ETS myös edesauttaa oikeudenmukaisen siirtymän toteutumista, sillä sen kautta syntyvät tulot jaetaan jäsenvaltioille.